

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Έρευνα & Συγγραφή επιστημονικής εργασίας.2

Δρ. Εβελίν Ντυρίε, μέλος Ε.ΔΙ.Π.
edurie@hua.gr

Ακαδημαϊκό έτος 2019/20

Θέματα που εξετάσθηκαν στο 1^ο μέρος αυτής της ενότητας «Έρευνα και Συγγραφή επιστημονικής εργασίας»

- ☑ Επιστήμη
- ☑ Οι επιστήμες, η κατηγοριοποίησή τους
- ☑ Οι επιστήμες, η εδραίωσή τους στον ακαδημαϊκό χώρο
- ☑ Η επιστημονική έρευνα: χαρακτηριστικά, ζητήματα μεθοδολογίας, ζητήματα πολυσημίας της λέξης «έρευνα» στα ελληνικά
- ☑ Η κοινοποίηση / δημοσίευση των αποτελεσμάτων της επιστημονικής έρευνας στην επιστημονική κοινότητα
- ☑ Η σχέση της πανεπιστημιακής διδασκαλίας & των πανεπιστημιακών σπουδών με την επιστημονική έρευνα.
- ☑ Η επιστημονική έρευνα, ο ακαδημαϊκός χώρος και η «κοινωνία»
- Η επιστημονική έρευνα και ο γραπτός λόγος

Θέματα που εξετάζονται στο παρόν 2^ο μέρος αυτής της ενότητας «Έρευνα και Συγγραφή επιστημονικής εργασίας»

- Η επιστημονική έρευνα και ο γραπτός λόγος
- Επιστημονικές εργασίες / ακαδημαϊκές εργασίες: ορισμοί
- Ποικιλία ειδών ακαδημαϊκών εργασιών
- Η ακαδημαϊκή εργασία – κείμενο:
- γενική μορφή του «τελικού προϊόντος»
- Γενική παρουσίαση σταδίων εκπόνησης εργασίας
- Στο μάθημα ΑΚΑΔ&ΜΣΕΕ:
 - Μεθοδολογία συγγραφής επιστημονικών εργασιών – όχι μεθοδολογία της έρευνας
 - Εστίαση στην βιβλιογραφική αναζήτηση / έρευνα και ορθή παράθεση πηγών
- Η εκπόνηση μιας επιστημονικής εργασίας – στάδια υλοποίησης
- Η συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας-κειμένου (σκιαγράφηση)

Επιστημονική έρευνα & γραπτός λόγος

- Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της επιστημονικής έρευνας στην επιστημονική κοινότητα (η οποία - παρουσίαση - συμπεριλαμβάνει και τα ζητήματα μεθοδολογίας έρευνας) **γίνεται πάντα με γραπτή διατύπωση, δηλ. με τη χρήση του γραπτού λόγου.**
 - Αυτό, από το πρωταρχικό στάδιο της συγκέντρωσης στοιχείων και της σημείωσης παρατηρήσεων, δηλ. στο προσωπικό «σημειωματάριο», έστω σε δεύτερη φάση μετά τη μαγνητοφώνηση.
 - Έπειτα, η επιστημονική δημοσίευση πάλι θα γίνει με τη χρήση του γραπτού λόγου για να αξιολογείται ως επιστημονική, έστω κι αν έγινε προφορική ανακοίνωση σε επιστημονικό συνέδριο.
 - Δηλαδή, υπάρχει συγγραφή επιστημονικής «εργασίας».
- ✂ Πώς εξηγείται, κατά τη γνώμη σας, αυτή η υπεροχή ή προτεραιότητα του γραπτού λόγου (παρά την πρόοδο της τεχνολογίας στη διευκόλυνση της λήψης εικόνων και ήχου;)

Επιστημονική έρευνα & γραπτός λόγος

- Ο επιστήμονας / ερευνητής (και κατ' επέκταση ο «μαθητευόμενος», ο φοιτητής) «συναντά», «εκτίθεται» στον γραπτό λόγο & τον επεξεργάζεται καθ' όλην τη διάρκεια της εκπόνησης της «εργασίας» του, κατά την οποία βρίσκεται τόσο στη θέση του αναγνώστη όσο και του συντάκτη*:

Πριν τη συγγραφή (και ουσιαστικά πριν ακόμη ξεκινά η συλλογή νέων δεδομένων, ή πριν την αναζήτηση και συλλογή νέων πηγών), όσο κάνει βιβλιογραφική αναζήτηση και επισκόπηση (δηλ. βρίσκει και επεξεργάζεται την βιβλιογραφία = την μελετά [ενεργητική & κριτική ανάγνωση] & παίρνει σημειώσεις),

Κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της έρευνας, όταν σημειώνει τι έκανε, τι υπολείπεται να κάνει, καθώς και τα ενδιάμεσα πορίσματα (θετικά και αρνητικά),

Στη φάση της σύνταξης του τελικού κειμένου στο οποίο παρουσιάζει το αντικείμενο και στόχο της έρευνας, την μεθοδολογία που επέλεξε να ακολουθήσει, κάνει βιβλιογραφία ανασκόπηση, παρουσιάζει την δική του έρευνα με τα ευρήματα, τα αναλύει και τα ερμηνεύει κλπ. , συμπεραίνει και σκιαγραφεί τα επόμενα βήματα.

*Συντάκτης: Εννοείται συμβατικά εδώ και σε όλο το μάθημα, εκείνος/η που εκπονεί την εργασία και την συντάσσει. Για να διαφοροποιείται από τον Συγγραφέα, τον δημιουργό του τελικού προϊόντος – βιβλιογραφικού τεκμηρίου.

Συγγραφικά χαρακτηριστικά επιστημονικής εργασίας - 1

Η συγγραφή επιστημονικού κειμένου απαιτεί συμμόρφωση με κανόνες διατύπωσης που αφορούν

- τη **γλώσσα** (ορθογραφία, λεξιλόγιο, συντακτικό, επίπεδο ύφους, σημεία στίξης)
- το **κείμενο** (δομή, συνοχή και συνεκτικότητα)
- το «**περικείμενο**» (παράθεση πηγών: βιβλιογραφικές παραπομπές & αναφορές/ βιβλιογραφία, προσθήκη σημειώσεων)

Επιπρόσθετα, εναρμονίζεται συνήθως (αλλιώς, ας φανερώνει μια συνειδητή & αισθητή αντίθεση) με

- τον **ιδιαιτέρο επιστημονικό Λόγο** [αγγλ. discourse] (δηλ. ό,τι «λέγεται», «δεν λέγεται» και ωστόσο υπάρχει πίσω από τις γραμμές, ό,τι περιρρέει πέρα από τη γλώσσα και το κείμενο, μέχρι και «ιδεολογίες»).

Για τη δημοσίευση προστίθενται και **κανόνες μορφοποίησης κειμένου**.
(π.χ. θα έχει ή όχι ενδιάμεσους τίτλους)

Συγγραφικά χαρακτηριστικά επιστημονικής εργασίας - 2

● Στη γλώσσα:

Λεξιλόγιο ακριβές, με πιο μακροσκελείς από στην κοινή καθομιλουμένη & σύνθετες λέξεις

- ♦ Χρήση όρων (=λέξεων - σπάνιες ή αρκετά οικίες - που αντιστοιχούν ωστόσο ακριβώς σε πράγματα, διαδικασίες, φαινόμενα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, και δεν εναλλάσσονται)

- ♦ Χρήση ταξινομήσεων

Με διατύπωση που δηλώνει αποστασιοποίηση του συγγραφέα/συντάκτη:

- ♦ Αποφυγή χρήσης επιθέτων & επιρρημάτων που δηλώνουν υποκειμενική αξιολόγηση
- ♦ Αποφυγή χρήσης προσωπικών επιθέτων όπως (π.χ. όχι «στη χώρα μας» αλλά «στην Ελλάδα» - ιδίως που ο επιστήμονας-αναγνώστης δεν ταυτίζεται αναγκαστικά με τη χώρα (ποιά: καταγωγής; Προέλευσης; Εγκατάστασης; Προσωρινής - στο πλαίσιο μιας διεθνούς σταδιοδρομίας – απασχόλησης;) του συγγραφέα/συντάκτη),

Συντακτικό: ονοματοποίηση (χρήση της ονοματικής φράσης αντί της ρηματικής),

- ♦ Μετρημένη χρήση της παθητικής φωνής ,
- ♦ Προτίμηση του 3^{ου} προσώπου του ενικού (σαν να έχει υπόσταση το ίδιο το κείμενο), αντί του πρώτου προσώπου (ενικού ή πληθυντικού), μόνο φειδωλή χρήση του 1^{ου} πρ. του ενικού. Π.χ. *Η εργασία εξετάζει...*
- ♦ Προτάσεις με δευτερεύουσες που εκφράζουν : περιστάσεις (χρόνο, τόπο, τρόπο, μέσο), αιτία, σκοπό, συνέπεια, συμπέρασμα, υπόθεση.

Λόγιο (υψηλό) επίπεδο ύφους (βλ. παράδειγμα παρακάτω)

Σημεία στίξης: όχι χρήση του θαυμαστικού, προσεκτική χρήση των εισαγωγικών (τυπικά, 2 ειδών: «λ», “I”, βλ. Μπαμπινιώτης Γ. (2014), *Λεξικό των δυσκολιών και των λαθών στη χρήση της Ελληνικής. Γλωσσικός σύμβουλος*, Αθήνα, Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε .

Συγγραφικά χαρακτηριστικά επιστημονικής εργασίας - 3

- **το κείμενο** (δομή, συνοχή και συνεκτικότητα)

Η δομή του κειμένου, δηλ. το σχέδιο, η διάρθρωση διάφορων σημασιακών μερών

Η **συνοχή** αφορά την σύνδεση των προτάσεων ενός κειμένου μεταξύ τους (η οποία επιτυγχάνεται με ποικίλια γλωσσικά μέσα: γραμματικά, λεξιλογικά, φωνολογικά), ώστε το κείμενο να έχει σημασία.

Η **συνεκτικότητα** αφορά την αλληλουχία σημασιών ώστε το κείμενο είναι κατανοητό.

- **το «περικείμενο»** (βιβλιογραφικές παραπομπές & αναφορές/ βιβλιογραφία, σημειώσεις)

⌘ Αξίζει να διαβάσετε το ακόλουθο σύντομο κείμενο, παρόλο που αφορά τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

ΑΡΑΠΟΠΟΥΛΟΥ Μ. & ΓΙΑΝΝΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Γ. (2001), Η χρήση της γλώσσας στα μη γλωσσικά μαθήματα: ο λόγος των επιστημών, [στο διαδίκτυο] Κέντρο Ελληνικής γλώσσας, Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, διαθέσιμο από http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e7/index.html

Γενικά μιλώντας, ο επιστημονικός λόγος (εδώ, εννοείται η διατύπωση διανοημάτων) χαρακτηρίζεται από την ακρίβεια των όρων, την λεπτομερή και ακριβή περιγραφή διαδικασιών, την ευκρίνεια των ιδεών, την οικονομία λόγου, την επιχειρηματολογία και την επαρκή τεκμηρίωση

Το επίπεδο ύφους. Παράδειγμα

Τα παρακάτω είναι από ΑΡΑΠΟΠΟΥΛΟΥ Μαρία (χ.χ.), «Κεφ. 1.2. Η ποικιλομορφία της ελληνικής γλώσσας: Διαχρονική και σύγχρονη διαφοροποίηση», στο ΑΡΑΠΟΠΟΥΛΟΥ Μαρία & ΤΣΑΓΓΑΛΙΔΗΣ Τάσος, *Όψεις της γλώσσας. Κεφ.1. Δομή και Ποικιλομορφία*, Διαδρομές του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Κ.Ε.Γ., σ. 33, 43.

- Σύγκρ. τις δυο ακόλουθες προτάσεις:
 - α. *Η βιομηχανική επανάσταση είχε ως αποτέλεσμα σημαντικούς μετασχηματισμούς στην οικονομική και κοινωνική δομή των διαφόρων κρατών. (όπ.π.: 33, περίπτωση 9)*
 - β. *Έγιναν πολλά εργοστάσια και βιομηχανίες και αυτό άλλαξε τη ζωή των ανθρώπων σε πολλά μέρη και στα λεφτά πο έπειρναν και στο πώς ζούσαν. (όπ.π.: 43)*
- Η πρόταση (α) χαρακτηρίζεται από υψηλό επίπεδο ύφους. Γίνεται χρήση ειδικού λεξιλογίου (*βιομηχανική επανάσταση, μετασχηματισμός, δομή*), της ονοματοποίησης (*μετασχηματισμός της οικονομικής και κοινωνικής δομής*), και αποτυπώνεται σαφώς η σχέση αιτίας – αποτελέσματος.
- Η πρόταση (β) έχει σχεδόν το ίδιο αναφορικό περιεχόμενο, αλλά το επίπεδο ύφους είναι καθημερινό, οικείο.
- Ο ομιλητής δύναται να είναι ο ίδιος, αλλά σε διαφορετική κατάσταση επικοινωνίας.

Συγγραφικά χαρακτηριστικά επιστημονικής εργασίας - 4

Δεν χρειάζεται να έχει κανείς ταλέντο λογοτέχνη για να συντάξει επιστημονικό κείμενο. Μερικοί συγγραφείς επιστημονικών κειμένων διακρίνονται (και αναγνωρίζονται) από ένα προσωπικό ύφος και λόγο, που ωστόσο δύναται να σφυρηλατήθηκε στον άκμονα των χρόνων, με τη συνεχή, συστηματική, άσκηση της επιστημονικής μελέτης, δηλαδή την ανάγνωση και τη συγγραφή.

❖ Σε αντίστιξη, παραθέτω στη συνέχεια αποσπάσματα από:

ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Φραγκίσκη (2017), «Λογοτεχνία, παραλογοτεχνία και βιοεπιστήμες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου», στο ΑΒΔΕΛΑ Έφη, ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ Δημήτρης, ΔΕΛΒΕΡΟΥΔΗ Ελίζα Άννα, ΜΑΤΘΙΟΠΟΥΟΣ Ευγένειος Δ., ΠΕΤΜΕΖΑ Σωκράτης & ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Τάσος (επιμ.), *Φυλετικές θεωρίες στην Ελλάδα. Προσλήψεις και χρήσεις στις επιστήμες, την πολιτική, τη λογοτεχνία και την ιστορία της τέχνης κατά τον 19^ο και τον 20^ο αιώνα*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης & Εκδόσεις Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης, σ. 335-364, ειδικότερα σ. 338 & 340.

⌘ Δεν είναι τυχαία η επιλογή αυτής της δημοσίευσης των Πανεπιστημιακών εκδόσεων Κρήτης (που διακρίνονται για την ποιότητα και την πρωτοτυπία στα θέματα γενικά). Προσέξτε τον τίτλο / θέμα εκείνου του βιβλίου σε επιμέλεια: μελετά «οριζοντίως» σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και σε συγκεκριμένο χώρο, ένα θέμα που διαχύθηκε ευρέως στις δυτικές κοινωνίες, σε όλο το φάσμα της διανόησης. Υ.Γ. Παραπέμπω στο κείμενο αυτό από την άνοιξη του 2019, δηλ. πριν ανακοινωθεί η απονομή στην Φρ. Αμπατζοπούλου του Μεγάλου Βραβείου Γραμμάτων για το έτος 2018 (Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας & Παιδικού Βιβλίου).¹⁰

Σε αντίστιξη με τα επιστημονικά κείμενα:
Περί χαρακτηριστικών των κειμένων λογοτεχνίας & παραλογοτεχνίας
(συνέχεια)

- «(...) να υπογραμμίσω τις ιδιαιτερότητες της λογοτεχνίας, και κυρίως το γεγονός ότι η γλώσσα των λογοτεχνικών κειμένων δεν λειτουργεί αναφορικά αλλά μεταφορικά, καθώς και ότι οι λέξεις τους προσλαμβάνουν συμβολική σημασία και συναισθηματική φόρτιση, ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται. Οι λόγοι που ακούμε στο λογοτεχνικό κείμενο δεν δηλώνουν αλλά συνδηλώνουν.» (Αμπατζοπούλου 2017: 338).
- «(...) [τα κείμενα] της παραλογοτεχνίας, ενός είδους μυθοπλασίας που χρησιμοποιεί προκατασκευασμένα μέσα και στερεότυπη γλώσσα και υπηρετεί δουλικά τις ανάγκες του αναγνωστικού κοινού για υπεραναπλήρωση και εκτόνωση – είδους που ο Παναγιώτης Μουλλάς ονόμασε «εφήμερου».⁸»

8. Παν. Μουλλάς, *Ο χώρος του εφήμερου. Στοιχεία για την παραλογοτεχνία του 19^{ου} αιώνα*, Αθήνα, 2007. (...)

(Αμπατζοπούλου 2017: 340).

Κάθε κείμενο έχει τον αναγνώστη του.

Η συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας δεν αφορά μόνο τον συγγραφέα/ συντάκτη του κειμένου αλλά και τον αναγνώστη.

Κάθε επιστημονικό κείμενο που συντάσσεται, απευθύνεται σε συγκεκριμένο κοινό και από συγκεκριμένο «βήμα».

Υπενθυμίζεται ότι

- Ο/η ερευνητής/ερευνήτρια απευθύνεται στα μέλη της επιστημονικής κοινότητας, από διαφορετικά βήματα: συνέδρια, επιστημονικό περιοδικό, κεφάλαιο σε συλλογικό βιβλίο ή βιβλίο σε επιμέλεια, είτε σε βιβλίο.
- Ωστόσο έχει εξ αρχής επιλέξει προς τα πού θα διοχετεύσει το κείμενό του και αυτό θα καθορίσει εξ αρχής αρκετά πράγματα:
 - ♦ τη γλώσσα (ως κώδικα, δηλ. ελλ., αγγλ...) συγγραφής,
 - ♦ το μήκος (& το «βάθος») της εργασίας
 - ♦ την επιλογή μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας έρευνας
 - ♦ την εμβέλεια των παραδειγμάτων – περιπτώσεων που αναλύονται
- Ο/Η φοιτητής/τρια απευθύνεται κυρίως στους/στις διδάσκοντές/ουσές του, στο πλαίσιο των σπουδών του. Γι' αυτό οι εργασίες του/της, οι οποίες οφείλουν να τηρούν τις αρχές μιας επιστημονικής εργασίας χαρακτηρίζονται: ακαδημαϊκές εργασίες.

Ακαδημαϊκές εργασίες

Κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών σας, θα εκπονήσετε αρκετές εργασίες

- ♦ Ατομικές ή ομαδικές
- ♦ Διαφορετικών ειδών ως προς το τελικό προϊόν: χάρτης με ΣΓΠ/GIS, κείμενο, πολυσύνθετη εργασία (δηλ. αποτελούμενη από τις βασικές πηγές & το απαραίτητο πληροφοριακό υπόβαθρο που διαμορφώσατε – με στατιστικά, γεωχωρικά δεδομένα, συνεντεύξεις/ερωτηματολόγια κ.λπ., και από την επεξεργασία των στοιχείων, με ειδικά εργαλεία & ειδικές τεχνικές)
- ♦ Με διαφορετική λειτουργικότητα ως προς την διαδικασία εκμάθησης / διδασκαλίας:
 - ♦ Εκμάθηση/ βοήθημα μελέτης (μέρος της αξιολόγησης του μαθήματος ή όχι)
 - ♦ Αξιολόγηση του βαθμού αφομοίωσης της «ύλης» και ικανότητας επεξεργασίας (μέρος ή σύνολο της αξιολόγησης του μαθήματος – σε αυτή την τελευταία περίπτωση, δηλ. σε αντικατάσταση της «εξέτασης» -)
 - ♦ Προσοχή: ίσως έχετε ακούσει την έκφραση: απαλλακτική εργασία. Δεν λέει και πολλά: πρέπει να αποσαφηνισθεί από τί απαλλάσσεσθε εάν /αφού εκπονείτε εργασία.
- ♦ Με ειδική σημασία για την απόκτηση του πτυχίου και ιδίως, με δυνητικό αντίκτυπο στο ακαδημαϊκό ή/και επαγγελματικό μέλλον: **η πτυχιακή εργασία**

Η πτυχιακή εργασία είναι η μοναδική ακαδημαϊκή εργασία που εξ αρχής & κατ' αρχήν προβλέπεται να έχει εξωτερικούς αναγνώστες.

⌘ Παρόλο που δεν είναι υποχρεωτική – τότε αντικαθίσταται από μαθήματα (βλ. κανονισμό προπτυχιακών σπουδών), σας παροτρύνω να επιλέγετε αυτήν τη δοκιμασία, με την οποία θα αποκτήσετε εμπιστοσύνη στον εαυτό σας: μπορεί να απαιτείται ως προϋπόθεση για να υποβάλετε αίτηση σε ΠΜΣ (Προγρ. Μεταπτυχιακών σπουδών). Επίσης θα αποτελέσει ένα δείγμα των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που αποκτήσατε, σε ένα ειδικό πεδίο της προτίμησής σας.

Η ακαδημαϊκή εργασία-κείμενο

Η ακαδημαϊκή εργασία-κείμενο έχει συγκεκριμένη μορφή και δομή, σε αναλογία με το συνολικό μέγεθος.

Εξώφυλλο

Πίνακας περιεχομένων

Κατάλογος χαρτών και σχεδίων

Κατάλογος πινάκων [και πλαισίων]

Κατάλογος εικόνων

Αφού μπαίνουν μέσα στο κείμενο, και δεν παρατίθενται σε παράρτημα (Τί ζητά ο/η διδάσκων/ουσα;)

Συντομογραφίες

Εισαγωγή

Σε χρήση στο κείμενο. Κατ' αλφαβητική σειρά, με επεξήγηση και ίσως ξενόγλωσσο αντίστοιχο.

Κεφ.1

Κεφ.2

....

(“τμήματα”: κεφάλαια ή σημεία, εάν η εργασία είναι σύντομη.

Συμπεράσματα

Κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών

Κατάλογος Παραρτημάτων

Παράρτημα 1

Παράρτημα 2

...

Π.χ. Πρότυπο ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε | Αποσπάσματα από – ή πλήρεις απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο | Νομοθετικά κείμενα

Απαραίτητη η αρίθμηση σελίδων (όχι στο εξώφυλλο)

Προτεινόμενο πρότυπο συγγραφής πτυχιακής εργασίας: βλ. <http://www.library.hua.gr>

[Πρότυπα Έγγραφα\(templates\) για τη Συγγραφή Πτυχιακών/Διπλωματικών/Διατριβών](#)

ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΜΕΡΟΣ: Η ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- Η περίληψη είναι απαραίτητη στην πτυχιακή εργασία.
- Θα μπορούσε να ζητηθεί για όποια ακαδημαϊκή εργασία-κειμένου. Π.χ. για εργασία μικρής έκτασης των 1500-2000 λ. ή 1800-2300 λ., περίληψη ~250 λ.
- Στην σύντομη εργασία-κείμενο, τοποθετείται αμέσως πίσω από το εξώφυλλο και πριν τον πίνακα περιεχομένων – για πρακτικούς λόγους.
- Στη γραμμή τίτλου, αναγράφονται το όνομα και το επίθετο του συγγραφέα/Συντάκτη και ο τίτλος.
- Η περίληψη έχει πληροφοριακό χαρακτήρα, παρουσιάζει σε συντομία το περιεχόμενο της εργασίας, χωρίς σχόλια και αξιολογικές κρίσεις : το αντικείμενό της, τη δομή – τα επιμέρους τμήματα, τονίζει την μεθοδολογία, επισημαίνει τί προσφέρει η συγκεκριμένη εργασία για το θέμα/αντικείμενο, τα κύρια ευρήματα.

Διάρθρωση - Οργάνωση – Παράθεση - 1

- Η επιστημονική εργασία-κείμενο, ως τελικό προϊόν, χαρακτηρίζεται
 - από την διάρθρωση του κειμένου,
 - την οργάνωση του μη-κειμενικού υλικού που διατίθεται,
 - την παράθεση του «προ-υπάρχοντος υλικού» (πηγές & δεδομένα) που αξιοποιήθηκε,
 - και την συστηματική «φανέρωση» αυτής της διάρθρωσης, οργάνωσης & παράθεσης.
- Ο Συντάκτης μεριμνά να παρέχει στον αναγνώστη, κάθε πληροφορία / κάθε στοιχείο/ κάθε δεδομένο,
 - μία φορά,
 - στο κατάλληλο σημείο
 - με τον αποτελεσματικότερο τρόπο.
 - Επίσης, «καθοδηγεί» τον αναγνώστη ώστε να μη χαθεί μέσα στην εργασία όπως και για να «βρεί και περπατήσει» τα μονοπάτια που ακολούθησε / χάραξε ο Συντάκτης...

Για αυτό...

Διάρθρωση - Οργάνωση – Παράθεση - 2

- Το **εξώφυλλο** έχει σημασία (δεν είναι θέμα καλλιτεχνίας).
- Υπάρχει **αρίθμηση, ενιαία, όλων των σελίδων**.
- Ο **Πίνακας περιεχομένων** αντιπαραθέτει όλους τους τίτλους των επιμέρους τμημάτων και τον αριθμό σελίδας έναρξης του κάθε τμήματος.
- Το **κάθε επιμέρους τμήμα του κειμένου** όπως εισαγωγή, κεφάλαια, συμπεράσματα... φέρει και τίτλο και αρίθμηση.
- Άλλα επιμέρους τμήματα που καταλαμβάνουν θέση στον πίνακα περιεχομένων αποτελούν **κατάλογοι** (π.χ. χαρτών και σχεδίων, πινάκων, σχημάτων/διαγραμμάτων, εικόνων, πηγών / βιβλιογραφικών αναφορών, παραρτήματος/παραρτημάτων...). Οι κατάλογοι φέρουν τίτλο: Κατάλογος χχχχ – δύναται και αρίθμηση: π.χ. κατάλογος παραρτημάτων, παράρτημα 1. χχχχ, παράρτημα 2. χχχχ. κ.ο.κ.
- Ο Συντάκτης έχει αποφασίσει αν θα παρατεθούν **μη-κειμενικά στοιχεία**, με γνώμονα την αναγκαιότητα για την κατανόηση ή/και τεκμηρίωση.
- Ο Συντάκτης έχει επιλέξει τα μη-κειμενικά στοιχεία, τα έχει κατηγοριοποιήσει ανά είδος, ταξινομήσει κατά είδος και σειρά παράθεσης/ αξιοποίησης στο κείμενο και αριθμήσει.
- Έχει συντάξει το υπόμνημα του κάθε μη-κειμενικού στοιχείου.
- Έχει διαμορφώσει και τους αντίστοιχους καταλόγους.
- Μεριμνά για το σημείο του κειμένου στο οποίο θα παρατεθεί το μη-κειμενικό στοιχείο για πρώτη φορά στο κείμενο. Αν προκύπτει η ανάγκη να παραπέμψει τον αναγνώστη στο ίδιο μη-κειμενικό στοιχείο άλλη/ες φορά/ές στη συνέχεια, θα προσθέσει μια παραπομπή εντός παρενθέσεων στην πρόταση: (εικ. 2) ή (χ.1) ή (πιν. 5). Αλλιώς, μπορεί να διατυπωθεί, π.χ. «όπως φαίνεται στον χ. 1 που αναλύσαμε παραπάνω/ προηγουμένως...»

Το εξώφυλλο

Εφόσον δεν σας παρέχεται πρότυπο, θυμηθείτε ότι το εξώφυλλο θα συμπεριλάβει όλα τα στοιχεία που αφορούν

- το πλαίσιο εκπόνησης / υποβολής εργασίας (Παν/μιο, σχολή, τμήμα, πρόγραμμα σπουδών, μάθημα, διδάσκων.ουσα του μαθήματος)
- εσάς, ως συντάκτης, (Όνομα ΕΠΙΘΕΤΟ, ΑΜ, εξ. Φοίτησης)
- Ο τίτλος της εργασίας
- Θεματικό πεδίο (εφόσον προκύπτει)
- Είδος εργασίας (εργασία αξιολόγησης μαθήματος / προόδου ...)
- Τόπος
- Ακαδημαϊκό έτος

❖ Δηλαδή όλα τα στοιχεία που ταυτοποιούν την εργασία, την χαρακτηρίζουν και επιτρέπουν την δημιουργία πλήρους βιβλιογραφικής αναφοράς.

Ο Πίνακας περιεχομένων

Ο Πίνακας περιεχομένων

- καταγράφει τη διάρθρωση της εργασίας σε επιμέρους τμήματα,
- παρουσιάζει την ταξινόμηση του περιεχόμενου,
- αναφέρει τους τίτλους των επιμέρους τμημάτων που καταρτίζουν την εργασία.
- Ο «κωδικοποιημένος» τίτλος κάθε επιμέρους τμήματος θα φέρει παράλληλα και τίτλο που να αντανακλά το περιεχόμενό του.
(δηλ. Κεφ.1. χχχχχ ή 1. χχχχχχ)
- Στη δεξιά άκρη να αναγράφεται ο αριθμός της σελίδας έναρξης του συγκεκριμένου τμήματος της εργασίας.

Χάρτες και Σχέδια*

- Οι χάρτες και τα σχέδια* αποτελούν κατεξοχήν μέσα παράθεσης μη-κειμενικών δεδομένων για τον γεωγράφο, είτε τα δημιουργεί ο Συντάκτης της εργασίας είτε παραθέτει προϋπάρχοντα. (*Σχέδιο: γραμμική παράσταση χωρικών στοιχείων)
- Η παράθεση «βιβλιογραφικών» στοιχείων για γεωχωρικά δεδομένα θα είναι όσο πιο λεπτομερής και ακριβή το απαιτεί το αντικείμενο της εργασίας. Βλ. Επίσης ΝΤΥΡΙΕ Ε., σύνδεσμοι στο ΓΚΟΥΣΙΑ Μαρία & ΝΤΥΡΙΕ Εβελίν (χ.χ.), *Ακαδημαϊκές δεξιότητες και μεθοδολογία συγγραφής επιστημονικών εργασιών (Β' εξ.) [ΓΕ 3200], [OpenE-class] Χαροκόπειο Παν/μίο, Τμ. Γεωγραφίας, διαθέσιμο από <https://eclass.hua.gr/courses/GEO236/> Σύνδεσμοι> [6. Αναφορές και παραπομπές σε γεωχωρικά δεδομένα](#)*
- Οι χάρτες και τα σχέδια* έχουν ενιαία αρίθμηση, μόνο ο χαρακτηρισμός, ολογράφως ή σε συντομία, διαφέρει: χάρτης 1 (ή χ.1), σχέδιο 2 (ή σχ.2), σχέδιο 3 (ή σχ.3), σχέδιο 4 (ή σχ.4), χάρτης 5 (ή χ.5), κ.ο.κ.
- Το τμήμα με τίτλο **Κατάλογος χαρτών και σχεδίων** θα συμπεριλάβει από κάτω, τον χαρακτηρισμό, τον αυξάνοντα αριθμό, τον τίτλο (και ίσως η χρονολογία) και τον αρ. σελίδας της εργασίας όπου τοποθετείται, για κάθε χάρτη και σχέδιο.
- **Μέσα στο κείμενο (ή στο παράρτημα), το υπόμνημα κάθε χάρτη ή σχεδίου εμφανίζεται ΚΑΤΩ** από τον χάρτη ή το σχέδιο και συμπεριλαμβάνει:
 - τον χαρακτηρισμό (χάρτης/σχέδιο: χ. / σχ.)
 - τον αυξάνοντα αριθμό και
 - τον τίτλο του χάρτη/σχεδίου, ίσως και η χρονολογία και το Δημιουργό του)
- Στην επόμενη γραμμή, αναγράφεται η πηγή της αναπαράστασης ή ο φορέας που παρέχει τον χάρτη ή το σχέδιο, (και, αφού προκύπτει, η δική σας παρέμβαση).

Τα άλλα μη-κειμενικά στοιχεία

Πίνακες και σχήματα

- Πίνακες και σχήματα
 - παρατίθενται για να παρουσιάσουν στοιχεία, δεδομένα που έχουν συλλεγεί και ίσως ήδη παρουσιασθεί ως πίνακες ή σχήματα από άλλους,
 - ή/και δημιουργούνται από τον Συντάκτη, για να παρουσιάσουν στοιχεία, δεδομένα που έχουν συλλεγεί, συγκεντρωθεί από τον συντάκτη της εργασίας, και που δεν θα παρουσιάζονται με ευχέρεια και ευκολία σε μορφή συντεταγμένου κειμένου.
- Ό,τι παρουσιάζεται σε μορφή πίνακα δεν θα παρουσιασθεί και σε μορφή σχήματος, και αντιστρόφως.
- Σχήματα = γραφικές παραστάσεις όπως διαγράμματα:
 - γραμμικό διάγραμμα | κυκλικό διάγραμμα (= πίτα)
 - ραβδόγραμμα ...
- Ο Συντάκτης θα μεριμνήσει να διαχωρίσει σαφώς την «παρουσίαση των αποτελεσμάτων-δεδομένων (παράθεση αποτελεσμάτων-δεδομένων & σχολιασμών των πινάκων & σχημάτων), από την «απόπειρα διεξαγωγής συμπερασμάτων, προσπάθειας γενליκευσης και την συζήτηση των εξαγωμένων συμπερασμάτων.» (Ζαφειρόπουλος, 2015:367)

Τα άλλα μη-κειμενικά στοιχεία

Πίνακες

- Οι πίνακες ταξινομούνται σε ξεχωριστό **Κατάλογο πινάκων** με ενιαία αρίθμηση και τα ακόλουθα στοιχεία: πίνακας ή πιν. 1. Τίτλος πίνακα, αρ. σελίδας κειμένου όπου παρατίθεται.
- **Μέσα στο κείμενο, ο χαρακτηρισμός (πιν.), ο αριθμός και ο τίτλος του πίνακα εμφανίζονται ΠΑΝΩ από τον πίνακα**, ενώ η πηγή παρατίθεται κάτω από τον πίνακα.

Τα άλλα μη-κειμενικά στοιχεία

Σχήματα

- Σχήματα = γραφικές παραστάσεις όπως διαγράμματα: γραμμικό | κυκλικό διάγραμμα (= πίτα) | ραβδόγραμμα...
- Τα σχήματα ταξινομούνται σε ξεχωριστό Κατάλογο σχημάτων με ενιαία αρίθμηση, όπου παρατίθεται και ο τίτλος του κάθε σχήματος και ο αριθμός της σελίδας κειμένου όπου τοποτέθηκε.
- **Μέσα στο κείμενο, το υπόμνημα σχήματος εμφανίζεται ΚΑΤΩ** από το σχήμα και συμπεριλαμβάνει:
 - τον χαρακτηρισμό (σχήμα), τον αυξάνοντα αριθμό και τον τίτλο του σχήματος.
 - Σε δεύτερη γραμμή, αναγράφεται: *πηγή*: και παρατίθεται αυτή.

Τα άλλα μη-κειμενικά στοιχεία

Εικόνες

- Ταξινομούνται σε ξεχωριστό **κατάλογο εικόνων με ενιαία αρίθμηση** (συμπεριλαμβάνει απεικονήσεις: π.χ. εικόνα Landsat | έργο τέχνης: ελαιογραφία, χαλκογραφία, παστέλ, γλυπτό | νταγκεροτυπία, φωτογραφία, ηλεκτρονική φωτογραφία, ...).
- Στον κατάλογο εικόνων, αναγράφεται: Εικόνα 1 ή Εικ. 1. κ.ο.κ. Τίτλος και αρ. σελίδας της εργασίας όπου διατίθεται.
- Μέσα στο κείμενο, το υπόμνημα εμφανίζεται **ΚΑΤΩ** από την εικόνα: στην πρώτη γραμμή: Εικ. 1. XXXXX, σε δεύτερη γραμμή: *πηγή:...*,
- κ.ο.κ.

Εισαγωγή

Βιβλιογραφική επισκόπηση

Συμπεράσματα

- Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών

ΣΤΑΔΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ / ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ